

Kuifduiker gespot bij Texel en Lauwersoog

■ Naar futengewoonte duikt hij naar visjes en schelpdieren

Het is winter en dan zijn er noordelijke vogels die in ons land komen overwinteren. Daar ligt sneeuw en in Siberië vriest het op enkele plekken vijftig graden.

Witkopstaartmezen zijn gespot, kramsvogels en koperwieken eten onze bessen op. Op de heide zit geen bes meer aan de lijsterbestruiken. In sloten naast het TT-circuit bij Assen fourageert een waterspreeuw. In de winter van 2018-2019 verbleef deze soort vijf maanden in Hoogeveen. In de Oude Kene let ik er steeds op, maar vind tot nog toe alleen een grote gele kwikstaart en een ijsvogel. Het aantal toendrarietganzen is enorm in Drenthe. Als vogelaars zien we uit naar pestvogels. Gelderse roos draagt nog bessen, favoriet van de pestvogel. Maar deze besseneter komt ook op meidoorn en cotoneaster. Vooral de cotoneasters in de bebouwde kom dragen nog volop bessen. Niet Karin op Texel stuurde een foto van een kuifduiker, een zeldzame fuut en wintergast. Een zeehond keek nieuwsgierig toe. Om een kuifduiker te zien, moet je

naar de kust. De grootste kans maak je aan de oevers van de Waddenzee of in de Oosterschelde. Wat je ziet is een fuut in een wat saai winterkleed, maar dat rode oog valt meteen op. Hij is kleiner dan de gewone fuut en iets groter dan de geoorde fuut. De kuifduiker broedt in ondiepe meren met rijke oevervegetatie van Noord-Noorwegen, Schotland en IJsland en overwintert langs de Oostzee. Het verspreidingsgebied is echter veel groter. De kuifduiker komt namelijk ook voor in Oost-Azië, Alaska en Canada. In ons land overwinteren ongeveer 150. In de broedtijd zie je een heel andere fuut, een vogel in prachtkleed. Daarom vroeg ik Steve Garvie uit Schotland, een contact op de Flickr-site, of ik zijn foto mocht gebruiken om te laten zien waarom de kuifduiker kuifduiker heet. Het geeloranje begint bij de snavelbasis, loopt langs het rode oog en eindigt in een flinke kuif. Het stemmige zwart is glanzend. Hals en flanken zijn roodbruin. Een prachtvogel, die in winterkleed totaal niet lijkt op de kuifduiker in de broedtijd. Naar futengewoonte duikt hij naar insecten, schelpdieren, larven en kleine vissen als stekelbaarsjes. Bij Lauwersoog heb ik

Kuifduiker in winterkleed bij Texel. Karin van Duinen

twee keer een kuifduiker in de haven zien vissen.

twee keer een kuifduiker in de haven zien vissen.

Futen in Drenthe

De meeste mensen kennen de gewone fuut. Hij is de grootste en direct te herkennen aan de donkere flappen aan de kop, althans in broedkleed. Ook deze fuut is in de

winter grauwwit. De balts, het schudden van de koppen tegenover elkaar, is spectaculair. In de Oude Kene trof ik enkele weken geleden een dodaars in winterkleed, de kleinste fuut. Eind maart komen geoorde futen naar onze vennen en meren. Ze zijn groter dan de dodaars, hebben aan weerszijden van de kop een geeloranje pluim en net als de kuifduiker rode ogen. Wie een roodhalsfuut wil zien, moet in april of mei eens in de vogelhut van Diependal bij het dorp Oranje (Hijkerveld) gaan zitten. Deze fuut broedt hier. Waar de roodhalsfuut in Noorwegen broedt, verdwijnen kuifduikers. De concurrentie is hen te groot. De kuifduiker staat op de Rode Lijst van bedreigde soorten, omdat de wateren in Noorwegen vervuilen en langs de oevers van meren bossen worden gekapt. Vandaar dat een steeds kleiner aantal in ons land overwintert. Langs de kust van de Waddenzee kunnen we deze bijzondere fuut iedere winter nog zien, bijvoorbeeld langs de dijk bij Lauwersoog. ■

Kuifduiker in prachtkleed in Schotland. Steve Garvie

Nieuwsgierige gewone zeehond bij Texel. Karin van Duinen

Hero Moorlag

Hoop doet leven tijdens natuurlijke cyclus van mestkevers

Hoop doet leven. Dat is de titel. Dat is in overdrachtelijke zin een waarheid als een koe, maar in letterlijke zin ook en ook daar heeft de koe mee te maken. Het gaat om de hoop die koeien en andere zoogdieren achterlaten in het veld. En om direct maar onderscheid te maken (N.B. niet onderschijft!): het gaat niet om de dunne flatsen die koeien in de moderne veeteelt meestal produceren ten gevolge van te eiwitrijk voedsel en die bovendien vaak besmet zijn met antibiotica. Antibiotica betekent zo ongeveer: tegen het leven. Wat merkwaardig dat we onze huisdieren daar al preventief mee behandelen.

Hoe dan ook, het gaat om de stevige drollen die koeien in het vrije veld produceren, in natuurgebieden en bij boeren die anders en gezonder willen produceren. Dat zijn drollen die je met de handen kunt oppakken, die niet stinken

en die binnen de kortste keren barsten van leven. Op die dunne vlaaien zie ik nooit paddenstoelen en heel weinig insecten. Nee, wanneer je die stevige keutels van Hooglanders bekijkt in gebieden zoals het Steenberger Oosterveld, dan kun je daar vele soorten kleine en grote paddenstoelen op vinden en velerlei insecten. Allerlei soorten mestkevers leggen hun eitjes in de poep en de larven leven daarvan. Een soort als de roodschildveldmestkever kom je daar dikwijls tegen, wanneer je zo'n drol even omdraait.

Samenwonen voor paring

Het meest in het oog vallend in deze tijd is dat er naast verse drollen al snel een hoopje zand te zien is met in het midden een gat. Dat is het werk van de driehoornmestkever. Een grote kever waarvan de mannetjes drie stekels voor op de kop hebben. Dat ziet

Vechtende mannen driehoornmestkevers in het Oosterveld. Joop Verburg

er indrukwekkend uit, helemaal wanneer je ziet dat de mannetjes echt aan het vechten zijn. De driehoornmestkevervrouw plant zich maar eenmaal in haar leven

voort. Je moet er als man dus wel snel bij zijn. Wanneer een man een vrouw voor zich heeft gewonnen, gebeurt er iets dat zeldzaam is in de insectenwereld. Ze gaan

samenwonen! Ze graven samen een gangstelsel in de buurt van een drol of bij keutels van konijnen of schapen, tot meer dan een meter diep. Ze brengen in zijkaertjes steeds een klontje mest en brengen samen zo de winter door. In dat gangstelsel worden na de paring in het voorjaar eitjes gelegd waaruit larven komen die meestal twee jaar nodig hebben om tot ontwikkeling te komen. Pas dan komen ze in het najaar tevoorschijn en begint de cyclus opnieuw. De mest die door de kevers en andere bodemdieren naar beneden wordt gebracht, verteert op een natuurlijke manier en wordt omgezet in rijke voedingsstoffen voor allerlei planten. Dat is een natuurlijke cyclus, die we moeten koesteren. Hoop doet leven! ■

Joop Verburg,
Natuurvereniging Zuidwolde